

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR: HELYBEN: EGY ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE 3 KORONA, VIDÉKEN: EGY ÓRA 1 KORONA 50 FILLÉR, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 50 FILLÉR

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS KRONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: PIAC-UTCA 49

A városi polgárság

Debrecen, január 8.

Az adóügyből folyólag ugyancsak izgatják és lázítják a városi polgárságot a kormány és a munkapárt ellen. Oly nagymérvű az izgatás s annyira nincs arányban a kormány elkövetett „bűnével“, hogy azt kell gondolnunk, a heves adóügyi agitáció mögött más politikai célok és érdekek lappanganak.

A fővárosi népgyűlés tagadhatatlanul népes volt és normális lefolyású. Az egybegyűlt polgárok politikai érettségére vall, hogy komolyságát és méltóságát semmiféle incidens sem zavarta meg, ámhátról a beszédek tenorja az volt, hogy szakadjon el a polgárság a munkapárt politikájától.

A polgárságot az adótörvények életbe léptetéséért, illetőleg az egy évi halasztás meg nem adásáért izgatják a kormány és a többség ellen. A vezetők nyilván abban sántikálnak, hogy minél magasabb falakat építsenek a polgárság s a munkapárt közé. Valami új pártalakítási szándék bujkál a bokrok mögött. Most még féltékeny és szemérmesen latolgatja az esélyeket, ma még nem vall színt; rövid idő múlva majd elő áll a farbával, ha a taps, ünneplés, a szónoki siker a fejekbe száll.

Mi pedig hisszük és valljuk, hogy ez az „önzetlen“ politikai spekuláció nem ér célt. A népgyűlések forró hangulata elszáll, a józan megfontolás felülkerekedik, az a polgár-

ság, amely az adókérdésben, sajnálatos félreértés folytán a munkapárttal szembe kerül, be fogja látni, hogy egy hatalmas, nagy párt, amely az ország kormányzatáért felelős, jobban megvédi a városi polgárság érdekeit, több szolgálatot tehet céljainak, inkább előmozdithatja javát, mint oly új párt, amely még meg sem alakult, a mely az agitálásban mindenkor termékenyebb lesz, mint az alkotásban s amely, ha mint „városi párt“ alakulna meg, a maga exkluzivitásával akaratára ellenére is élesen szembe állítaná a városokat az ország többi részével.

Igaz, a vidék most nyájas simogatásban részesül s agrár és merkantil-érdekek gyönyörű harmóniában olvadnak össze. — Szívesen látott vendég most a „népnyüző“ gentry, az átkos nagybirtok meg éppen lábhozomló radikális hódolat szenvedő alánya.

Ami mi úgy gondoljuk, — maradjanak csak a városok az összes politikai pártok dédelgetettjei. Legyenek egyformán kedvesek minden meglévő párt szívének. Azt a nagy fényűzést, hogy érdekei, céljai, törekvései oltalmára külön párt alakíttassék: ezt a felesleges és egy cseppet sem okos fényűzést a városok, ha megbirják is, aligha volna helyénvaló gyakorolniok.

A városi polgárság felkarolásának, a városi elem kultuszának hagyományát a nemzeti munkapárt a volt szabadelvűpárttól örökölte. Harminc esztendeig uralkodott a szabadelvűpárt, harminc esztendeig volt kezébe letéve az ország sorsa. Volt-e ily hosz-

szu idő alatt egyetlen oly intézkedése, oly lépése, oly törvényhozási aktusa a szabadelvűpártnak, amely a városi polgárság érdeke, boldogulása, anyagi egzisztenciája ellen irányult volna? Nem a városok voltak-e minden időben a liberális kormányzat és a liberális többség dédelgetett kedvencei?

Ezt el lehet felejteni politikai számításból és pillanatnyi taktikai érdekből; el lehet felejteni az agitáció beszámíthatatlanságában; de nem lehet elfelejteni a nyugodt elmélkedésnek és a magabizallságnak órájában.

KIHALLGATÁSOK A KIRÁLYNAL.

— Bécsből jelentik: *Sir Georg Grey* ausztriai képviselő és *Gryparisz*, új görög követ kihallgatáson jelent meg öfelsége előtt. *Griparisz* követ megbízólevelét nyújtotta át.

A DARABONT-TESTÖRSÉG UJ KAPITÁNYA.

— Bécsből jelentik: Öfelsége Schönbrunnban *Gaudernak József* gyalogsági tábornokot, a magyar kir. darabont-testőrség új kapitányát megeskette. Az ünnepies aktusnál *Montenuovo* herceg főudvarmester, *Berchtold* gróf külügyminiszter, *Gudenus* gróf főkamárás és *Josipovich Géza* horvát miniszterek interviniáltak. Az eskümintát *Mende* udvari és miniszteri tanácsos olvasta fel.

TITKOS TANÁCSOSOK ESKÜJE.

— Bécsből jelentik: A király *Bolest-Kodziebrodski* gróf követ, *Giessl* báró prágai parancsnok-tábornok, *Thun-Hohenstein* Jaroszláv gróf tartományi képviselő és *Trautmannsdorff-Weinsberg* gróf új titkos tanácsosok esküjét fogadta.

VÁSÁROLJUNK FEKETE KALAPÁRUHÁZÁBAN

Emlékek

Irta: *Pierre Valdagne.*

Mikor Igrandné az unokaöccsét, Marcelt várta, az asztalt mindig virágokkal ékesítette és a szakácsnak különös gondjára bízta az étrend megválogatását. A kitünő asszony nem kerülhette el az elegáns ifjú varázsát, aki, ha ilyenkor decemberben a Rivierára igyekezett, sohsem kerülte el a házukat.

Marcel maga is nagyon szerette Igrandnét, csakugy, mint Ingrandt, a nagybátyját s Nizzába utaztában szívesen állt meg Nimesben, ahol rokonai letelepedtek.

Igrand, ki Marcel atyjának öccse volt, visszavonult az üzlettől, amelyet bátyjával együtt vezetett s a gyárat átadva Marcelnek, ideköltözött, e napsütötte, derűs helyre. Marcel viszont kitünő gyárigazgatójára bízta az üzlet súlyosabb problémáit s ő inkább vidám barátai s elragadó kis barátnői körében mulatott a Rivierán, miután előbb tíz napra a rokonaihoz sietett, a családi élet melegét is élvezni.

A tágas, elegáns villában meg volt az állandó szobája, amelyet számára mindig készenlétben tartottak. Mindennap nagy sétára indult nagybátyjával, utána pedig a kis kávéház terraszára telepedtek egy pohár abszint elfogyasztására, amelynek élvezetét Ar-

tur bácsi semmiképen meg nem vetette. Ez volt a legkellemesebb órája... Barátai körében a kávéház terraszán eltrécselni, ahol ő volt a legtiszteltebb és legtisztellettiebben hallgatott beszélő. Nem is volt kedve ellene, hogy olykor maga Marcel is meggyőződhessék e kis lokális diadalról.

Aztán hazatértek Jaenne nénihez, akinek ebédjei az egész vidéken híresek voltak. — Ő maga bájos, elragadóan kedves asszony volt, akin a kor alig hagyott nyomot. Dus, barna, selymes hajkoszorújában csak egy-két fehér szál csillogott, szép, kövérkés arcán soha el nem halt a bájos mosoly, fekete szemei ragyogtak s elég kacér maradt. Soha el nem mulasztotta Marcelt kifagatni a legújabb párisi divat felől.

Párist nagyon sajnálta. Szerette a mozgalmat és fényűzést. Szelleme élénk maradt és bár követte férjét a vidéki száműzetésbe, minden lelkesedés nélkül cselekedte. Ma már megbékült s megnyugodott a megöregedés gondolatában... sőt inyenccé vált... pedig ez az első lépés az öregség felé.

— Mikor nősiülsz? — kérdé nem egyszer öccsétől.

— A lehető legkésőbb! — nevetett Marcel. — A házasság e pillanatban nem igen divatos.

— Tudod, a gyermekeidnek, ha esetleg

untatnának, szívesen gondját viselném... — Örökké sajnáltam, hogy magam nem bírok egygyel... Vagy ha esetleg valami kis törvénytelen csemete utadban állana... elváljalom...

— Fájdalom, a legesőppnyibb törvénytelen csemetével sem szolgálhatok... De nem esküdtem örökös nőtleniséget. Csak minél később akarnám elvenni a leányt, akit te majd kiválasztasz, néném!

— Gonosz fiu vagy! Mostani kis barátod csinos?

— Távolról sem olyan szép, mint te vagy, néném!

— Ne hizelegj! Már amugy is csak te bókolsz nekem!

Artur bácsi hazatért s asztalhoz ültek. — Felséges galambragout szerepelt az étrenden, amely Marcelt különösen csábította: Artur bácsi szokatlanul vidám volt, nevetett, tréfálkozott s látszott rajta, hogy valami vidám újságot tartogat a begyében. Felesége már ismerete s segítségére sietett.

— Fogadok, hogy ismét valami érdekes dolgot tudtál meg valamely itteni barátod felől?

— Érdekes, az bizonyos. — nevetett tele szájjal Artur bácsi — és fölötte mulatságos. Lourdmartint... képzeld, Lourdmartint, váro-

Az új miniszter

Találgatások az államtitkárságra

Még csak ma jelent meg a hivatalos lapban Székely Ferencnek a fölmentése és Balogh Jenő dr. kinevezése, máris megindultak a legszélesebb körben a kombinációk. ki lesz Balogh Jenő dr. utóda az államtitkárságban. A kombinálók legtöbbször elfeledi, hogy az államtitkárságra csak református embert lehet kinevezni s így kombinációba hoznak olyan embereket is, akikre már ezért sem lehet gondolni.

A királyi kéziratokat s a fölmerült kombinációs híreket itt közöljük:

Miniszter változás.

A hivatalos lap ma közli Székely Ferencnek a király által történt fölmentését és Balogh Jenőnek igazságügyminiszterre való kinevezését. Ma megjelent a két királyi kézirat és szól a következőképpen:

I.

„Kedves dr. Székely! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt saiat kérelmére magyar igazságügyminiszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett kegyelemben felmentem.

FERENCZ JÓZSEF s. k.
Lukács László s. k.

II.

Kedves dr. Balogh! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt magyar igazságügyminiszteremre ezennel kinevezem. Kelt Bécsben, 1913. évi január 4-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.
Lukács László s. k.

Államtitkár-kombináció.

A Balogh Jenő igazságügyminiszterre történt kinevezésével megüresedett közoktatásügyi államtitkárságra nagyban folynak a kombinációk. Egy esti lap szerint a kormány tárgyalásokat kezdett Pekár Gyulával, a

népszerű íróval, aki hír szerint, hallandó a közoktatásügyi államtitkárságot vállalni.

Egy másik esti lap ezeket írja: Két új államtitkári állás vár betöltésre. A kultuszminiszteri államtitkárságra — mint megbízható helyről értesülünk — Kozma Andor a kormány jelöltje. — Az igazságügyminiszterium államtitkára pedig Wallon Dezső lesz.

Döntés igazi megoldás nélkül

A szinügyi bizottság a színházkérdésről

Mindenki, aki figyelemmel kísérte a színházunk dolgát nagy érdeklődéssel várta a szinügyi bizottság mai ülésének határozatát, amelynek célja nem volt más, mint hogy rendet teremtsen a színház kérdésében, megoldást adjon, amely megnyugtató.

Ezt a megnyugtató megoldást kerestük mi is, amikor ama fenyegető veszedelemmel szemben, hogy a Zilahy Gyula körül támasztott chaotikus zavarban az ideiglenesség jellegéje alatt becsümpesszék a jövő direktorát, olyan állást foglaltunk, hogy a színházra pályázatot kell kiírni. A szinügyi bizottság döntése után is ez az álláspontunk, mert úgy érezzük igazságunkból mit sem vont le a mai döntés, amelyet különben meglepetéssel fogadtunk. A színház kérdésének végleges, becsületes és tiszta megoldása csakis egy idejekorán kiírt pályázattal lehetséges. Álláspontunk becsületes igaza mellett kitarunk és az idők eseményei igazolni fogják bennünket. A mai döntés nem látszik egyébként, mint ajtónyitásnak az igazgatóság, a színházi bérlet felé egy harmadik személy szemére. Mert hiszen, ha a megegyezés lehetséges volt s a hitelezőkkel való megegye-

értelmét. S diadalmasan állt föl, hogy dolgozószobájából friss szivarokat hozzon. Alig hogy lábát kitette, Marcel gyorsan nőnie felé fordult:

— Jeanne néni, mondd, miért nevetél? — Csak nem Artur bácsi története mulattatott ennyire?

— De igen . . . igen . . .
— Nem! Kivágtam a szeméjéből . . . mindent elárultak . . . mindent! Hát mondd, csakugyan igaz?

Szemtelenül és kedvesen, mint egy nagy pajkos, haszontalan gyermek, állt nőnie elé, akit zavarba ejtett e leleplezés.

— Mondd gyorsan, hogy igaz . . . hogy nem csalódom . . . Jeanne néni, szörnyűséges dologot fogok mondani . . . de bizonyos, hogy egy bűn emléke szépített meg annyira az imént.

— Hallgass! . . . te kis szerencsétlen! Zavar fogta el e cinikus szép fiú előtt.
— De azután fölülkerekedett benne a bátorság:

— És aztán? . . . ha igaz volna?
— Ah, Jeanne néni . . . hidd el, csöppet sem illenek rosszul hozzád! Sőt, nagyon is jól! Egy ilyen asszony, mit te, megérdemli, hogy ilyen sugaras emléket őrizzen a lelkében!

Am Jeanne néni magához tért és mélibbusan fölshajtott:

— Ah, az emlékek! Azt mondják, kincsel érnek föl és arra jók, hogy az öregséget megszüntessék. — Ha tudnád, kis Marcelom, mennyire megöregszenek, megfakulnak, elenyésznek ők is! Hidd el, magam sem tudom, az imént miért nevettem . . . A messze távolból mindez olyan semmisségnek látszik!

z és a megoldást jelenti, miért volt szükséges Zilahy üzleti ügyeit vasvillával szórni a nyilvánosság elé, miért kellett ezt az egész nagy hühöt csinálni ebből az ügyből, amely végül is Zilahy Gyula és a hitelezők privát ügyének látszik ezek után.

A szinügyi bizottság mai üléséről tudósításunk a következő:

Jelen voltak az ülésen Körner Adolf elnöke alatt K. Tóth Mihály dr. tanácsnok, Magoss György dr. főügyész, Csúrka István, Domahidy Elemér főispán, Fejér Ferenc dr., Freund Jenő dr., Jánosi Zoltán, Kernhoffer József, Komlóssy Dezső, Márk Endre, Petzko Ernő dr., Publig Ernő, Rostás István, Szávay Gyula, Tóth István, Tüdös János dr., Tüdös Kálmán dr., Vásáry István dr. jegyző.

Könyrés Tóth Mihály dr. tanácsnok előadta, hogy a hitelezők tegnap óta egy újabb nyilatkozatot adtak be, amely szerint a hitelezők nevében ifjabb Schwarcz Vilmos kijelenti, hogy nemcsak a folyó kiadások fedezéséről gondoskodnak, hanem szabad kezet hagynak Zilahy Gyula és a kinevezendő művezetőnek a művészeti kérdéseket illető pénzügyek kérdésében, amennyiben Zilahy és a művezető együttes aláírására a pénztár rendelkezésre áll s a színház akadálytalan vezetéséről gondoskodnak s csak azután kerül fölösztásra a megmaradt összeg. A nyiregyházi és máramarosszigeti turnéra az eddigi tapasztalatok szerinti, sőt ennél nagyobb összeget, 15—20000 koronát hagynak rendelkezésre. Az első bérleti összegből alig is marad a hitelezőknek valami a fölösztásra. Nem áll, hogy a legsürgősebb kifizetésekre 40.000 korona kell, mert erre a pontos összeállítás szerint csak 20700 korona szükséges, ha még az előre nem látható kiadásokat is figyelembe vesszük.

A helyzet tehát nagyon javult s az ajánlat elfogadásával a válság megoldható lesz egy a színház, mint a közönség, a szintársulat, igazgató és hitelezők szempontjából is. Javasolja tehát, hogy ezt az előterjesztést fogadja el a szinügyi bizottság: a színház pénzügyi dolgait Schwarcz Vilmos látja el, míg a művészeti igazgatást Zilahy Gyula és Békes Gyula.

Márk Endre kéri részletesen ismertetni a hitelezők követeléseit és megegyéseit, a melyből kiitt, hogy több nagyobb tétel értékpapírosokkal fedezve is van, míg a színesegyesületi követelések kiegyenlítését nyernek, az első bérletből s a kormánysegélyből, bevételből nyer kiegyenlítését.

Jánosi Zoltán: Amikor másfél évvel ezelőtt Zilahy elnyerte a színházat, nem voltak a bizottság tagjai egy véleményen, ma más a helyzet s reméli, hogy meg fogják érteni egymást, annál s inkább, mert már kiforrott az a vélemény, hogy így nem lehet kezelni a színházat, azt bérbe kell adni. Akkor majd annak adja át bérbe a város, akiben garanciát lát. A mai kérdést sok tárgyilagossággal kell elbírálni. Azt mondják, hogy ki kell kapcsolni ebből a kérdésből az érzelmi momentumokat. Ezt ő helyesli, bár sok szeretettel van Zilahy iránt. De viszont nemcsak a Zilahy iránti érzéseket, de az ellenkezőket is ki kell kapcsolni. A közéletben minden kérdést sok szempontból kell nézni és ezért hangsúlyozza, emberségesen is kell dönteni. A legfőbb szempont a közönség érdeke, de az igazgató érdekeire is tekintettel kell lenni, mert most nehéz viszonyok közt küzködik és olyan előadást produkált az utóbbi időben, mint akármelyik másik direktor. — Olyan megoldást kell keresni, amely a legjobb megoldás az igazgatónak is, aki iránt emberséges indulattal kell lenni, mert ez így illő színészetünk egyik legnagyobb művésze iránt. Figyelemmel kell lenni a hitelezőkre is, mert azok is debreceni polgárok, akiknek veszteséget okozni nem szabad. Hibás volna minden olyan megoldás, mely Zilahyt eltávolítaná a színházról, mert őt is a hitelezőket is tönkre tenné. Tiltakozik a Beöthy-féle kombináció ellen, mert nem adhatja szavazatát, hogy Beöthy egy jobb sorsra érdemes ember életén át jusson a debreceni színházhoz. Beöthy esetleg lehozná jól ismert darabjait s nem játszatott tagjait, a Rákosi

sunk gyöngyét és tiszteletreméltó polgármesterét felszarvazták!

— És ez olyan mulatságos?

— Igen . . . de mennyire! Először az ilyen min az ember mindig mulat . . . aztán én előre megjósoltam . . . — Olyan pofával, mint Lourdariné . . .

— Az arc nem minden az ilves dolgoknál, — mosolygott Jeanne néni. — De hát mondd el a történetet, hadd nevéssünk mi is!

Elég banális volt. A szép Lourdariné hónapok óta megcsalta férjét, akit névtelen levelek világosítottak föl s ezek alapján lepte meg a szerelmeseket, olyan helyzetben, a mely minden kétséget kizárt. Am Artur bácsi e közönséges történetet ragyogó humorral adta elő s büszkén füzte hozzá:

— Csalhatatlan szimattal bírok a föl-szarvazott férjek terén. Sohasem csalódom. . . soha . . . Már arcukról leolvassom! Majd elárulom e tehetségem titkát Marcelnek . . . nagy szolgálatára lehet hódítási körútján!

De ime, mialatt Artur bácsi nagyhangon szavalt, felesége mereven rátekintett. És Marcel elkapta e pillantást. — Az ifjuság tüzes lángja gyult föl benne, egy női lélek minden rejtelme.

Marcel még a pokoli malícia egy villanását is látta. Milyen gunyosan csillognak Jeanne néni szemei! Emlékei hogy életre kelnek! Mennyire elárulják szíve titkát! A férfi látára, aki más felszarvazott férfi fölött gunyolódik, ez a még mindig bájos asszony felséges ironia palástiába burkolódik . . . Ez csillog ki a szeméből . . . a homlokáról . . . ajka mosolyából . . . Aztán hirtelen hangos, ideges kacajba tört ki . . .

— Ugy-e, mulatságos dolog? — kérde a férfi, természetesen félreértve e nevetés valódi

intézet növendékeit s gyakorló intézetté silyesztené a debreceni színházat. A javaslatot nyugodt lelkiismerettel elfogadja, mert biztosítva látja a művész vezetés költségeinek fedezését is. Emberekről, rövid átmeneti időről van szó: sine ira et studio kell dönteni.

Freund Jenő elfogadja szintén az indítványt, de bizonyos biztosításokat kíván még tenni, amelyekre vonatkozólag konkrét indítványt is nyújt be, amelyekkel minden eshetőséggel szemben a másfél éves színházi igazgatás akadálytalan menetét biztosítja.

Szávay Gyula hivatkozik arra, hogy másfél év előtt is azt állította, hogy Zilahy Gyulának, akinek személyét és egyéniségét érteni nem akarja, az igazgatásra nincs energiája, nincs összetartó ereje, az ízlés vezetésére, mint vállalkozó alkalmatlan. És bebizonyult, hogy igaza volt. Az utolsó két év alatt folytonos dekadencia volt a színháznál s neki már régebben is az volt az álláspontja, hogy a város nem nyulhat be mint tömeggondnok a színház anyagi ügyeibe. A hitelezők érdeke, bár azt is tiszteletre méltónak tartja, nem jöhet számításba itt. Kifejti, nem tartja lehetőnek Zilahy ügyeinek rendezését és — ugymond — a színházi bizottság nem lehet jóléti bizottmány. A gyors orvoslásnak a hiva, a szerződést azonnal fel kívánja mondani és az új pályázatot kiírni.

Márk Endre szintén a javaslat ellen szól s azt mondja, hogy a tervezett megoidást azért sem tartja jónak, mert Zilahy ezután is csak adósságot csinálna, de meg nem is tartja helyesnek, hogy az anyagi vezetés ne egy igazgató kezében legyen, azért a szerződés azonnal való felmondása mellett van, mert akkor 48 óra alatt találunk a debreceni színház igazgatóságára művészi erőt.

Domahidy Elemér főispán nincs abban a helyzetben, hogy csatlakozzék Márk, vagy Szávay álláspontjához, mert azok drákói intézkedések volnának. Helyesli Jánosi álláspontját. De kijelenti, hogy nem lehet feladata a városi hatóságnak, hogy a színház pénzügyeit rendezze s ebben a tekintetben a városi hatóság támogatását kérni nem lehet. A hatóságnak az a kötelessége, hogy a bérleti szerződést úgy kösse meg, hogy itt elsőrangú, jó társulat legyen s amikor olyan helyzetbe kerül az igazgató, hogy fizetési zavarokba jut, vagy a színházat be kellene zárni, a közönség egy napig se nélkülözze az előadást. Zilahy tartozása az ő magánügye, amelyeket neki kell rendezni s ha tud a csávából expedienst találni, járuljon hozzá a tanács. Nekünk semmi közünk ahhoz, kinek tartozik és hogy fizet. Az a kérdés, hogy tudja-e tovább vezetni a színházat s erre garanciát tud-e nyújtani.

Magoss György dr.: Itt van. Benyújtotta Domahidy Elemér főispán. Ne menjünk itt belerészletörlesztési kérdésekbe, intézze el Zilahy hitelezőivel dolgát ahogy tudja és terjessen ide modus videndit.

Freund Jenő dr. rámutat, hogy a közérdekéből avatkozott be az ügyekbe a színházi bizottság, kifejti, hogy Zilahy a most tárgyalt javaslatban a megoldás módját megtalálta s az ő indítványának elfogadása mellett, amely a város részére a szerződés azonnal való felbontásának jogát minden eshetőségre főtartja, minden veszély nélkül s minden érdek kielégítésével lehet a kérdést megoldani. A művészi szempontok is kellően biztosítva vannak s kétségtelen, hogy az anyagi gondoktól ment Zilahy, aki a mellérendelt és művészi szolgálatokat teljesítő bizalmi emberrel a pénztárra is befolyással fog bírni művészi szempontokból, most már nagyobb művészi ambícióval fog dolgozni. Hiszen már eddig is a legutóbbi időben, amikor erősebben szorongatták több gondot fordított az előadásokra, azok nivója emelkedett, sőt akármelyik fővárosi nivón állott.

Komlósi Dezső a Márk féle indítványhoz járul hozzá és a szerződés azonnal való felbontása mellett pályázat kiírását követeli. Jánosi Zoltán az elhangzottak után is el-

fogadja a javaslatot és Freund Jenő indítványát. Szávayval szemben bizonyítja, hogy minden tényező megtalálja érdekei kielégítését, a közönség is, a bérlők is, az előadás is nivós lesz és Zilahy is megtalálja a maga védelmét, mert nem az a cél, hogy Zilahynak kenyeret adjanak, hanem hogy megmentsék színházgatói nevét és tekintélyét, már pedig, ha a szerződést azonnal felbontják, ezeket elveszti. S így az a kard, amelylyel a gourdiusi csomót ketté akarják vágni, Zilahyt is súlyosan megsebesítene, amit talán Szávay sem akar. A válság abból keletkezett, hogy Zilahyt megtámadták a hitelezői, miután azonban Zilahy megegyezett s így a válság oka elmúlt, a válságnak is el kell mulnia. Ezt a válságot különben érdekesen jellemezte a színház egy humoros tagja. A mikor december 31-én, tehát még 1-je előtt a színházi pénztárnál Zilahy kifizettette a gázsit, a színészek ott tolongtak az előcsarnokban. Egy éppen ott járó színházi bizottsági tag megkérdezte, hogy mit jelent ez a tolongás, mire az illető színházi tag így felelt:

— Ez a színházi válság.

És amikor így cselekszik a színházi bizottság, nem játszik jóléti bizottmányozdit, mert annak a francia-forradalomból tudott jelentősége az, hogy egymás után küldte guilletteu alá az áldozatait.

Szávay Gyula beismeri, hogy az azonnal való fölmondás Zilahyt elvesztené s igazgatói karrierjét tönkretenné, de jobb megoldásnak tartja Zilahy gyors elvonulását. — Nem fogadja el Freund javaslatát. Másfél esztendő hosszú idő, az alatt sok eshetőség állhat elő és a szerződés felbontására alkalmasabb idő soha sem lesz többet.

Még Tüdös János dr. szólalt fel a javaslat és Freund indítványa mellett, amelyeket mint egyetlen és elkerülhetetlen megoldási módot elfogad.

Ezután szavazásra került a sor. Nyolcan a szerződés azonnal való felmondása mellett, kilencen a tanácsnok által előterjesztett javaslatát és Freund indítványa mellett szavaztak. Az elnök tehát kihirdette a határozatot s eszerint a színházi bizottság elfogadja és tudomásul veszi a Zilahy Gyula és a hitelezők között létrejött megállapodást, amelynek értelmében az anyagi ügyeket a hitelezők megbízásából ifj. Schwartz Vilmos vezeti, az összes szükséges kiadásokat és tartozásokat fizeti, művészeti célokra és a színház nivójának fentartására, valamint a nyíregyházi és máramaroszigeti, tehát a nyári szezon költségeit biztosítja, a színházi ügyeit Zilahy Gyula és a város, valamint a hitelezők bizalmi embereként mellérendelt Békés Gyula vezeti. Ennek kiegészítésül pedig elfogadta még a színházi bizottság Freund Jenő dr. kiegészítő indítványát, amely szövege a következő:

Tudomásul veszi Zilahy Gyulának hitelezőivel kötött megállapodását ki mondja azonban, hogy ez a körülmény a szerződés felmondására és fölbonthatására vonatkozóan biztosított szerződési jogokat a szerződés további tartamára sem érinti.

És egyszersmind már most kimondja, hogy amennyiben 1914. szeptemberig bármikor végrehajtási zárlat vezetettnek a színház vételére, a szerződést haladéktalanul felbonja s a színházat saját kezelésébe veszi át.

EGYESÜLET.

— A Magántisztviselők és Kereskedelmi alkalmazottak Egyesülete a Maróthy György (Morgó-utca 4. szám alatti) helyiségében ma este fél 9 órakor rendkívül fontos taggyűlést tart. A gyűlés napirendje: I. A tudományos előadások megtartása. II. Az új tisztikar megválasztása. Az alkalmazottak saját érdeke, hogy ezen gyűlésen teljes számban jelenjenek meg.

A kilépésekről

Nyilatkozat az állásfoglalásokról

A választójogi törvényjavaslat körül igen mozgalmas politikai élet folyik már annak tárgyalása előtt is és különösen sok kommentárral kísérik a kilépéseket úgy pro, mint kontra.

Egyik kiváló munkapárti politikus fővárosi tudósítónk előtt ezeket mondta a kérdésről:

— Minden mélyreható reform megalkotása bizonyos hullámzással szokott együtt járni. Nem volna jó, ha másképp volna. Nagy alábecsülése lenne a magyar politikai közéletnek, ha azt kívánnák, hogy a törvényhozásnak, vagy akármely pártnak tagja minden kormányjavaslatra, kritika és megfontolás nélkül egyszerűen áment mondjanak. Sőt ilyen korszakos reform kérdésben, mint a választójogi, nagyon is helyénvalónak tartjuk az aggodalmaknak, a tépelődésnek és a meggyőződés különbözőségeinek komoly formában történő megnyilatkozásait. Bizonyos székszis nélkül, surlódás nélkül, meg ezekből következő kompromisszum nélkül nem is lehet nagyobb jelentőségű kérdésekben jó törvényeket alkotni. Sőt éppen az a kívánatos, hogy az ütközőpontok elvi ellentétei mentül szabadabb mozgással mérkőzzenek egymással. Alig van a magyar közjog kodexiben nevezetesebb törvényalkotás, mely szórul-szóra, betűről-betűre úgy került volna szentesítés és kihirdetés alá, ahogyan valamely kormányjavaslatban kontemplálva volt. A javaslat csak terv, amely bárminő gondnal és számbavehető adatokkal bárminő municiózus mérlegelésével készült is, mégis csak a miniszteriumok aktacsomagos bíróiból került a törvényhozás házához asztalára. Az eleven élet lüktető forrongásának és a nemzet vágyakozásainak fokmérője pedig olykor a részletekben eltérő kívánságokat mutat azoktól a megállapodásoktól, melyeket lelkiismeretesen a hivatali szobák íróasztalain szedtek paragrafusokba.

— Ilyen nagy mélyre és messzire kiható kérdésekben tehát egész természetesen tartom, ha a közélet szereplői közül egyesek hamleti tépelődésekbe esnek és meghasonlanak önmagukkal, vagy esetleg a pártjukkal is. Az ilyenféle meghasonlás, korrekt módon a pártból való önkéntes kilépést vonja maga után. Helyes.

— Így van ez most a választójogi reformról szóló kormányjavaslat benyújtásának idején is. Volt ilyen eset már máskor is. Még nagyobb arányokban, mint most. Emlékezzünk vissza az egyházpolitikai javaslatok idejére! . . . Akkor az ugynevezett puroszok egész tömeggel léptek ki az akkori szabadelvű pártból. De az egyházpolitikai javaslatokból mégis törvény lett. Most csak szórványosan egyesek léptek ki a nemzeti munkapártból. Nem szándékunk leicsinyelni a kilépőket. Csak a kilépések jelentőségét nem tartjuk olyan tulságos nagyra, aminőnek némely ellenzéki sajtóorganumok kárörvendő hurrája felfújja. A már sok zivatarral megküzdött terebélyes fa nem marad gyümölcsstelenül azért, mert egy-két virágos vagy virágtalan ága leszakad.

— A nemzeti munkapárt a maga egészé-

Megkezdődött az alkalmi nagyvásár

LANTOS Csipkeáruházában Sas-u. 4. Tiszta selyem harisnya minden színben, párja 6 korona.

ben, a kilépések után is rendületlenül megáll a kormány választási reformja mellett és szilárdan, egységesen követi a párt vezéreit további működésükben. Követi pedig azért, mert ez a kormányjavaslat alapelveiben feltétlenül jó. Megvédi a magyar nemzeti szupremáciánk és az értelmiség vezetőszeropének életérdekeit s emellett olyan jogkiterjesztést biztosít, amely egy csapásra megkétszerezi a választók számát automaticképedig évről-évre jelentékenyen emeli.

— Az alapelv sértetlenségének épsége mellett pedig magára az alkotandó reform törvényre nézve csak előnyös, ha a természetes surlódás és hullámvás révén a részletkérdéseknél olyan kialakulások támadnának, melyek senkinek se ártanak, csak a nemzetnek használnának.

— Még a pártkeretek némi eltolódásában sem volna baj. Vajha a választójogi reform tárgyilagos elvi vitájában minden arra hivatott elem résztvenne s az ellentétek összelitkőzésének végső eredményeképp megszűnne a 48. és 67. között való meddő és má már ártalmatlan gravámen-küzdelem s helyébe lépne a radikális és kevésbé radikális elemek olyatén alakulása, mely praktikus nemzetföntartó alapon szolgálná a nemzet érdekeit. Valami ilyesmit várunk és várhatunk a választójogi reform jegyében ránk következő kampánytól. Elvégre ilyen korszakos dologban kiléphetnek egyesek a munkapártból, de viszont még az ellenzéken se mindenki tulzó radikális.

A balkán bonyodalom

Pang a béke

A helyzet nem javult

A balkáni bonyodalom legutóbbi eseményeiről a következő táviratok számolnak be:

A KÖVETKEZŐ HELYZET.

London, január 8.

A török delegátusok közölték a Reuter-ügynökség egy tiszt képviselőjével, hogy a balkáni delegátusoktól várják most a következő lépés megtételét és Konstantinápolyból semmiféle új instrukciókat nem várnak.

ANGOL FELFOGÁS.

London, január 8.

A kormányhoz közel álló Westminster Gazette a béketárgyalások felfüggesztésével kapcsolatban a következőket írja: Mig az ellenségeskedések valóban meg nem kezdődtek, mindaddig van remény arra, hogy a nagyhatalmak sürgős javaslatának sikerül kompromisszumot eredményezni. — Mivel egyik fél sem jelenti a fegyverszünet lejártát, ebből joggal arra lehet következtetni, hogy mindkét párt a nagyhatalmak közbelépését várja. A legjobb megoldás természetesen a békének a St.-James-palotában folytatott tanácskozások alapján való megkötése lett volna. Még ha az ellenfelek el is határozták, hogy újra felveszik a harcot, akkor is minden további nélkül beavatkozhatnának a hatalmak és megakadályozhatnák őket a harc továbbvitelében, mégis a felek által megbízott közvetítő szerepe jobban illenék a nagyhatalmakhoz. A nagy-

követek konferenciája mindenkit meggyőzhetett arról, hogy a hatalmak kivétel nélkül valamennyien őszinte békebarátok. A hadakozó feleknek be kell látniok, hogy a háboru folytatásából egyiküknek sem lehet előnye. A törökök azon felfogása, hogy sokat követelnek tőlük, mindnyájunk előtt rokonszenves, de csak azért, mert nagyon sok veszteség érte őket.

NINCS MEGEGYEZÉS.

Szófia, január 8.

A Daily Telegraph jelentése, mely szerint román-bolgár megegyezés jött létre, a melyben Bulgária Romániának az Oltenicától a Kallakra-fokig terjedő területet átengedné és Romániának hadi kiadásaiért is kárpótlást ígért volna, a bolgár távirati iroda kijelentése szerint egészében és részleteiben teljesen koholt.

DRINÁPOLYT ÁT KELL ADNI.

London, január 8.

A Reuter-ügynökség diplomáciai körökből vett információk alapján kommunikét tesz közzé, melynek közlése szerint valamennyi nagykövet egyetért a közös akció szükségességének elismerésében. Drinápolyt illetőleg bizonyossággal megállapítható, hogy a nagyhatalmaknak semmi kifogásuk az ellen, hogy Drinápolyt Törökország átengedje Bulgáriának.

A HELYZET NEM JAVULT.

London, január 8.

A Reuter-ügynökség Danev dr. szobranje-elnöktől arról értesült, hogy a békekonferencia felfüggesztése óta a helyzet nem javult. A törököktől — mondta — nem kaptunk semmi értesítést. Hozzá tehetem, hogy egészen nyugodt vagyok és bizakodom, hogy teljesíteni fogják követeléseinket és a béke biztosítva lesz.

Danev nevetett, amikor közölték vele, hogy hire jár Londonból való elutazásának és kijelentette, hogy nem szándékozik elutazni Londonból. Akkor azonban — mondta mosolyogva — kirándulást teszek Oxfordba.

Színház

HETI MŰSOR:

SZERDA: Este *Farkas*, játék. (C bérlet.)
CSÜTÖRTÖK: *Erős láncok*, vígjáték. — (A bérlet.)
PÉNTEK: *Cigányszerelem*, operett. — (B bérlet.)
SZOMBAT: *Kedves Augusztin*, operett. Ujdonság. (C bérlet.)
VASÁRNAP: Este *Kedves Augusztin*, operett. (Kisbérlet.)

Apollo
MOZGÓSZÍNHÁZ

Miklós- és
Piac-utca
sarkán.

Igazgató: DEESI ALFRÉD. Telefon 762.

Folytonos bemenet!

Csütörtökön a Gaumont-gyár szenzációs ujdonsága:

ÖRÖK TANULSÁG.

Színmű 4 felvonásban. — Két óras remek műsor!

Péntek, szombat, vasárnap közkívánatra 3 napig:

A csikós
Hortobágyi felvétel, életkép 2 felvonásban.

Farsangi kaland

SZEREPLŐK:

Piero és Pierette.
És a soffőr.

(Sötét éjjel. Két fedett arcú karcsu gyerek vág neki az országutnak. Mindkettőn bohóc ruha, a farsangi multságok tipikus egyenruhája. Különböző irányból jönnek, hogy közös ösztön után, évtizedes hagyományok által hajtvva, egy előkelő bálterem küszöbén összetalálkozzanak.)

Piero ér előbb a célhoz, aki auto-taxin jött és prémes bundát, meg hatalmas bokkszivart visel az agyara között. Meglepetve látja, hogy a terem sötét s az aítók előtt hiányzik a szokásos dísz-szőnyeg és a csenevész ienyő sem teregeti előre szurós szárnyát.)

Piero: Hé, portás! . . . Hát nincsen itt senki? . . . Na, ez igazán infámia! . . . Hisz akkor eltévedtem . . . (A soffőrhöz) Ez itt a helyiség, ahol a báltermeket tartják?!

Soffőr: Hat korona ötven fillér . . . — Igen . . .

Piero: Érthetetlen! Tavaly és azelőtt bálanyák, vigalmi szülék és vegyes zenekarok fogadtak. Homlokon csókolt a helyi szintársulat naivája s a városi főjegyző szavalta tiszteletemre készült verses prológját . . . Most semmi nesz, semmi zaj, mely életet jelentene? Hát ki halt meg?

Soffőr: Mgehalt a — *Hitel*, uram. Legyen szives a 7 koronát . . .

Piero: Az előbb csak 6 korona 50 volt!

Soffőr: Hja, azóta a taxi öt percet haladt előre . . . Mert minden halad uram. . . Még Skuttari ostroma is . . . Ma már a montenegróiak mennek elől, a törökök meg utánuk. — Pedig, ugy-e, . . . hir szerint . . . már két hónap előtt kapituláltak a törökök a carnagócoknak? . . . Így halad a kamat is . . . két hét előtt még 14 percentre adta a szövetséget, ma 35 százalékot is becsületes közzgazdasági tevékenységnek minősít a törvény. — Hét korona ötven fillér . . . Pardon . . . fordult . . . 8 korona . . .

Piero: (Megcsóválja a fejét és belenyul az oldalzsebébe.)

Pieret: (Kétlovas gummikerekün jön, a melyből elámulva lép ki. Ő sem számított a sötétre és a zárt termekre. Majd bártortalanul mondja): — Tán nem jó helyen járunk? —

Piero (aki a nő hangra megfordult): Szép Grácia! Fogadd hódolatom. Valóban, mi ketten tévedtünk. A meghívó, mely ide készlet, rossz dátummal való . . . Az idén meghizott a kamat . . . ezért bánatában öngyilkos lett a *Hitel*. A soffőröm mondta, aki már nyolc koronát követel tőlem, mert a törökök Skuttarinál nem kapituláltak . . .

Pieret: Igen kedves vagy . . . Talán utba igazithatnál . . . vidéki vagyok és táncolni vágyom . . .

Piero: Hasonló esetem van . . . De mióta Déván kimondták, hogy tánc nélkül is gyönyörű az élet . . . még a Chevra-Kadischa sem tartja a farsangot . . . Ez volt egyetlen mentesváram . . . Nézd, itt a naplóm . . . — Január nyolc: Katolikus legényegylet. Kilenc: Izraelita Szentegylet . . . Gyönyörű bébik . . . Előkelő hozomány . . . Egy kis fitos . . .

Pieret (szemérmesen): Csakugyan . . . Tavaly . . . Ivoár kosztium, sűrű arany csillogokkal . . . Nem hamisított . . . Apa 100 ezer koronát nyert papirokon . . .

Piero: Oh, papir . . . Te szent fogalom. . . Tavaly . . . bezzeg tavaly még két „kezes”

sem kellett . . . Ma három ügyvéd és két végrehajtó kerget egyik kávéházból a másikba. És semmi barátság . . . tetu . . . puszi . . . váltó . . .

Pieret: A papának is váltóüzlete van . . . Ő az igazgató . . . De nagyon busul . . . Azt mondja, most lett igazán *stilszerű* az üzlet. Ha a hozományom nem heverne a bankban, akár be is költethetnék az ásitózó váltóürlapokat . . . Bocsáss meg, ha tán öltözetem nem tetszenék neked . . . Igen egyszerű . . . Azért, ugy-e, táncolni fogsz velem . . . — Egyedül vagyok, a papa csak igazgatósági ülés után jöhet értem . . .

Piero: Boldog vagyok, ha szolgálatodra lehetek . . . Hja! *Slächte Zeit* . . . — mondaná egyik hitelezőm. Ha nem utasítanád vissza, tudok egy módot . . . Szeretsz táncolni?!

Pieret: Meghalok a táncért!

Piero: Hol laktok?

Pieret: Az Andrassy-uton.

Piero: Saját ház?

Pieret: Igen.

Piero: Akkor szabad kérnem a kezéd?

Pieret: Tán a karom?

Piero: A kezéd, grácia! Mert az idei farsangban legfeljebb, a saját lakodalmán táncolhat az ember! . . .

Conferencier.

Tisza-Széchenyi afféj Polónyi Dezső provokál

Országos érdeklődés kísérte azt a politikai affért, amely Széchenyi Aladár gróf visszasi vizitációjából keletkezett Tisza István gróf és Széchenyi Aladár gróf között. Általános megdöbbenést és fölháborodást keltett az egész ügy a maga ostoba formájában, amikor egy köszöntés visszavonásával a vivó-terembe viszi a legnagyobb magyar nagyon kis ivadéka a politikai meggyőződésnek nevezett divatot. Annál fölháborítóbb a dolog, mert folytatása is van, nem ugyan az afférnak, de annak a gyűlöletes, otromba és alacsony rendű házának, amelyben a politikai értéktelen, éretlen és jelentőség nélkül való kis emberkék Tisza István gróf lovagiaságán keresztül akarnak tényezőkké válni.

A Tisza-Széchenyi párbaj lefolyásáról fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

A párbaj ma délután 6 órakor folyt le a Rákosi-féle vivó-teremben. Már délelőtt kellett volna annak megtörténnie, de úgy Tisza István gróf, mint Széchenyi Aladár gróf egy főúri esküvőre voltak hivatalosak, ahol már a párbaj előtt is — a véletlen folytán — találkozniok kellett.

Délután már 5 órakor a Klotild-palota Váci-utcai részén, ahol a Rákosi-vivóterem van, óriási néptömeg gyűlt egybe, amely később oly nagy lett, hogy a rendőrségnek kellett kivonulni a rend föntartása érdekében.

Báró Vojnich István és Molnár Viktor már fél 6 órakor a vivóteremben voltak. Háromnegyed 6 órakor megérkezett Széchenyi Aladár gróf segédeivel Bethlen István gróffal és Zlinszky Istvánnal. Nehány perccel 6 óra előtt érkezett meg Tisza István gróf. Amikor a kocsiból kiszállott, beütötte fejét a kocsijárába, úgy, hogy kalapja leesett.

— Rossz ómen — kiáltották a tömeg-

ből, mire az ott levő munkapárti képviselők megéljeneztek Tiszát.

Pontban 6 órakor megkezdődött a párbaj, amelyet Vojnich István báró vezetett. Az ellenfelek kétszer csaptak össze. Mindkétszer Tisza István gróf támadt. A második összecsapásnál Tisza István gróf fejből mért Széchenyire, akit Tisza kardja homlokán sebesített meg. Széchenyi gróf homlokát azonnal előntötte a vér, mire a segédek a párbajt beszüntették. Széchenyi gróf sebesülése nem súlyos. A felek nem békültek ki.

Este a pártkörben Lukács László és Khuen Héderváry gróf fogadták és melegen üdvözölték Tiszát, majd a párt tagjai ünnepezték meleg ovációval.

Emlékezetes, hogy Tisza István gróf kijelentette, hogy nem igaz az a híresztelés, mintha az ellenzéki képviselők a politikai ellenségeskedést társadalmi térére is kivitték volna. Találkozásakor mindegyikük köszöntötte őt s ő fogadta is köszöntésüket, kivéve Polónyi Gézáét, Polónyi Dezsőét és Kovácsy Kálmánét. Polónyi Dezső ma tért haza külföldi útjáról s értesült e kijelentésről. Ezért megbizta Szmeccsányi Györgyöt és Urmánczy Nándort, hogy provokálják Tisza István gróft. A megbízottak ott is voltak Tisza lakásán, de nem találták ott, ajánlott levélben közölték vele a provokálást.

Egy főhadnagy kalandja Aki Püspökladány helyett Bárádon száll ki

Tragikomikus eset szomorú szereplője lett az elmúlt napokban egy Debrecenbe áthelyezett főhadnagy, aki az éjjeli vonattal neje kíséretében igyekezett ide. Mikor a vonat Bárádra ért, egy vele egy kupéban utazó ember a legjobbhiszeműleg kiszállította s azzal, hogy Püspökladányban van, úgy őt, mint vele utazott nejét lemarasztalta az apró, minden kulturigényt nélkülöző faluban.

A józsi esetet az a bizonyos „jóhiszemű” egyén így adja elő:

— Nemrég történt ez a vasuti kaland velem, olyasmi, amelyhez hasonló kevés akad a vasuti furcsaságok között.

— Éjjel 11 órakor a személyvonattal Debrecenbe akartam utazni. Az idő télies volt, csupa hó és sár mindenütt. Beültem egy másodosztályú kocsiba és megkértem két barátomat, hogy Püspökladányban, ahol át kell szállani, okvetlenül költsenek fel. Azzal nemsokára elaludtam.

— Egyszer csak felébredek. A kupéban nincs senki. A vonat éppen vesztegel egy állomáson. Kinézek álmos szemmel: waggonok állanak a sineken. Kétségtelenül Püspökladányban vagyunk. Sokáig nem gondolkozhattam: kaptam a táskámat, bundámat és rohantam kifelé.

— Ahogy a vasuti kocsijárában végignyargalok, az egyik fiúkból kidugja egy főhadnagy a fejét és megkérdezi:

— Hol vagyunk kérem?

— Püspökladányban! — adtam meg jóhiszemű készséggel a feleletet.

— Igen! — kiáltott a főhadnagy — szálljunk ki kedvesem.

— Ezt egy hölgynek mondta — a feleségének — aki vele utazott. Lóhalálban szedték őt is a cók-mókjukat, rohantak utánam és kiszállottak.

— Amikor leugrottam a kocsiból és körülnéztem az állomáson, mindjárt láttam, hogy tévedtem. Az állomás nagyon falusiasnak tetszett. Nyomban fel is ismertem: még csak Bárádon voltunk. A vonat pedig meg-

indult. Nem töprengtettem sokáig, üggettem a vonat után és az utolsó kocsira visszaugrottam!

— Akkor veszem észre, hogy az én főhadnagyom és a felesége ott maradtak Bárádon. És a főhadnagy kétségbeesetten kiabált:

— Az istenért nekem reggel 6 órakor Debrecenben jelentkezni kell!

Az állomásfőnök pedig kérdezte:

— De hát ki szállította le önt?

A főhadnagy haját tépte:

— Én nem tudom? Valami idegenember azt mondta, hogy Püspökladányban vagyunk.

— Hol van az az ember? Eltűnt! Elnyelte a föld!

— Mondanom sem kell, hogy meghúzódtam az ablak mögött és úgy hallgattam ezt a diskurzust, a robogó vonatról. Ártatlan voltam benne, mégis bántott a lelkiismeret. Hogyne! A gyorsvonat nem áll meg Bárádon és így a főhadnagy csak reggel mehetett tovább és mit csinál egy főhadnagy és neje havas, sáros, téli éjszaka a bárándi állomáson?!

Eltűnt a király titkára

Uzsorások elől Amerikába

Bécsből rendkívül érdekes és szenzációs eltűnés hírére jelentik. Eltűnt és Amerikába vitorlázott onnan egy udvari titkár, dr. Steer Guidó, aki nemcsak a bécsi társaságoknak volt kedvelt tagja, hanem a királynak is bizalmas embere volt. Az udvari titkár nem egyedül hagyta itt az ó-világot, egy szép asszonnyal, egy közös hadseregbeli kapitány feleségével vitorlázott át Amerikába.

Dr. Steer Guidó a bosnyák kormányzó-ságtól került Bécsbe a kabinetirodához, ahol rendkívül gyors és fényes karriert futott meg. Huszonhat esztendősen már udvari titkár volt s a nagy műveltségű, szimpatikus modoru fiatalembert a király is annyira megkedvelte, hogy a kényesebb természetű ügyek elintézését bízta rá. Gróf Aehrenthal Lexa Alajos külügyminiszter korában új és fontosabb pozícióba akarta helyezni, de a király nem akart megválni kedvelt emberétől és érdemrenddel tüntette ki.

Dr. Steer Guidó kitüntetésének öröme nagy lakomát adott és ez a lakoma lett karrierje megtörésének kezdete. — Egy barátja mámoros állapotában nagy összegű váltót íratott vele alá, amelyet lejáratkor nem fizetett ki. Így Steer Guidó abba a helyzetbe került, hogy neki kellett fizetni barátja helyett. Ekkor azonban még tudta rendezni a dolgot s az összeg felét édesanyja, felét pedig a kabinetiroda fizette ki.

Az italt nem szokta meg és nem bírta el dr. Steer Guido és ez volt a veszte. Ügyeinek rendezése után elment a Bristol étterembe, onnan pedig a Kaiser-Baarba, ahol egy lengyel származású kollégája háromszázezer korona értékű váltót íratott vele alá. Mikor a váltók lejártak, ez a kolléga sem fizetett és az udvari itkár újabb nagy bajba került. — Uzsorások kezébe jutott, akik naponta ellepték hivatalának előszobáját és a helyzete már csaknem tarthatatlanná lett.

Annyira kedvelték azonban Steer Guidót, hogy a kabinetiroda értesítette, hogy ügyeinek rendezésére újabb ötvenezer koronát utalványoz. Steer Guido nevében egy bécsi ügyvéd megkezdte a hitelezőkkel a kiegyezési tárgyalásokat és ötvenpercentes egyezséget ajánlott fel nekik, de az egyik hitelező kife-

lentette, hogy nem egyezkedik, mert neki jó pénz Steer Guido, akitől — ha megnősül — megkapja egész követelését.

Az udvarnál sürgették a rendezést, de Steer Guido megunt a zaklatást, lemondott fenyves állásáról és egy kapitánynak a feleségével Amerikába vitorlázott azzal a harmincezer koronával, amelyet az édesanyjától kapott.

Az adósságai elől szintén Amerikába menekült báró Guenus Ernő találkozott vele véletlenül Newyorkban s az ő levele alapján pattant ki a dolog.

HIREK

— **Görgey.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Az új folyamán nem állott be változás Görgey Artur tábornok állapotában. Meglehetősen nyugodtan aludt és reggel fölbredve tejes-teát ivott. A kezelő orvosok sem javulást sem rosszabodást nem állapítottak meg.

— **Pályázat a püspökladányi lelkészi állásra.** Tudvalevő dolog, hogy a Kiss Ferenc püspökladányi esperesnek teológiai tanárrá való meghívásával az ottani lelkészi állás megüresedett. Erre az állásra két pályázó van, Bélték Lajos hajduszoboszlói lelkész és Kállai Sándor hajduszoboszlói hitoktató. A jelölést és a pályázatokat elbírálását ma tartják meg Püspökladányban Kovács Gyula alispán, mint gondnok elnöke alatt.

— **Beöthy Malvinka temetése.** Nagyváradról táviratozzák: Ma délelőtt temették el Nagyváradon óriási részvét mellett Beöthy László kereskedelemügyi miniszter tragikus véget ért gyönyörű leányát, Beöthy Malvint. A királytól kezdve az egész társadalom megdöbben részvéte kísérté el siríjait a miniszter leányát. A király, József főherceg, Lukács László, Fejérváry Géza báró, Tisza István és még százan küldtek táviratot a rettenetesen sujtott apának, a temetésre pedig leutaztak a kereskedelemügyi minisztérium és a Máv. vezetősége. A postahivatalok táviratban kondoleáltak. Beöthy Malvint a váradoszati temetőben helyezték örök nyugalomra. A temetésén Nagyvárad és Bihar megye egész előkelősége megjelent.

— **A közigazgatási bizottság ülése.** — Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága a vásárra való tekintettel a szokástól eltérően 14-én fogja január havi közgyűlését megtartani.

— **Baleset munkaközben.** Czenczer Jánosné 33 éves nyirábrányi lakos a szekere körül munkálkodott. E közben fölment a szekérre, ahol egyszerre véletlenül megcsuszott s oly szerencsétlenül esett le, hogy balkarját eltörte. Ma fölvetette magát a kózkórházba.

— **Jég alá került gyermekek.** Szatmárnémetiből jelentik: Halábor községben a befagyott Tiszán szánkázó gyermekek alatt beszakadt a jég. Fekete Gábor, Kiss Mihály és Kocsis Lajos a jég alá kerültek és a vízbe fulltak.

— **Beledőlt a kardjába egy kapitány.** — Szombathelyről jelentik: Koltai Vidos Aladár kir. kamarás, a 11. huszárezred szombathelyi pótkeretének parancsnoka hétfőn borzalmas öngyilkosságot követett el a mariagrüni szanatóriumban. A fiatal, családos ember egyike volt ezrede legszimpatikusabb tisztjeinek, akit az ezred elhelyezése után a rokoni kötelékek s a legelőkelőbb megyebeli családokkal való rokonság birtak arra, hogy Szombathelyen a pótkeretnél maradjon. A szokatlan irodai munka folytán, amely különösen az utóbbi időkben a katonai intézkedések folytán erősen megsokszorozódott, idegbetegséget kapott s ezért sógora, Ostffy Lajos képviselő tegnapielőtt Mariagrünbe kísérte. Sógorától jókedvben bucsuzott el, reggelre azonban vérbefagyva találták. Vidos kardjába dőlt, mely szívét átszurta.

— **A megbízható házmester.** Özv. N. L.-né Csapó-utca 49. sz. alatti lakos már régebben megbízta T. L.-t, házmesterét, hogy szállítson neki haza Hajduszoboszlóról 17 zsák tengerit. T. L. a megbízás szerint el is utazott Szoboszlóra, a 17 zsák tengerit is átvette, haza azonban nem szállította, hanem eladta a tengerit és az érte kapott 113 koronát saját céljaira fordította. N. L.-né e miatt panaszt tett a „megbízható“ házmester ellen, ki ellen a rendőrség az eljárást meg is indította.

— **A „becsületes“ megtaláló.** S. S.-né Miklós-utca 36. sz. alatti lakos panaszt tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki e hó 3-án a Miklós-, Piac- vagy Kossuth-utcán elvesztett S. betűs medaillonnal ellátott aranyláncát megtalálta és azt sem neki sem pedig a rendőrségnek át nem szolgáltatta.

— **Ellopott ágyneműk.** F. S. Rákóczi-utca 32. sz. alatti lakos panaszt tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki e hó 6-án este udvarából szabadhelyről cselédjeinek használatában levő összes ágyneműit ellopta. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

— **Halálozások.** A debreceni állami anyakönyvi hivatalnál folyó hó 7-én délután 4 órától kezdődőleg e hó 8-án délután 4 óráig a következő haláleseteket jelentették be: Horváth Pál r. kath. 84 éves, Kálmán János ref. 81 éves, Pénzes Róza ref. 9 hónapos, Madarász Lajos r. kath. 16 napos.

Debreczeni butorkészítő asztalosok árucsarnok szövetkezete
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.
11 968 TELEFON: 968 11
HUNYADY-UTCZA 17/19. SZ.

Felhívja a t. butorvásárló közönség figyelmét kizárólag kisiparos tagjai által készített hálószobák, ebédők, uriszobák valamint kárpitozott butorok óriási választékára; össze nem teveszthetők a Debreczenbe Becsből beimportált olcsó, silány butorokkal. Az intézet butoraiért a legmesszebbmenő garanciát vállal; külön felhívja a n. é. vásárló közönség figyelmét tolnai gyártmányu hazilag csomózott szm rna szőnyegeire, melyekkel 600 családot foglalkoztat s előállításában bocsátja forgalomba.

„József Főherceg Szálló“
BUDAPEST.
Modern, kényelmes, tiszta. Vendégszobák 3 K-tól feljebb. Gőzfűtés, lift. Julányos pensió. A kolo-i pályaudvarral szemben.
VIII., BAROSS-TÉR 2. SZAM.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitel	808 50
Osztrák hitel	619 00
4 százalékos koronajáradék	4 80
Államvassal	711 —
Jelszövegbank	3 —
Arany- és ezüst	721 —
Salgótarjáni	74 —
Közuti vasút	683 50

Irányszat:

Magánleszámtelclási kamatláb:

Bécs 5 1/4 %, Berlin 4 1/2 %, London 4 1/10 %.

Budapesti gabonátőzsde.

Szara E. (Strasser és König) ébr. bizományos távirati jelentés.	
Buza áprilisra	11 80
Róza 1913. szept.	11 83
Róza 1913. „	10 28
Zab 1913. „	10 78
Tengeri 1913. av május	7 83
„ júliusra	—
Tengeri augusztusra	—
Tengeri	—

Készár 5-tel olcsóbb.

A benzín ára. A kedvezményes áru benzín métermázsáját a kereskedelmi miniszter 26 koronában állapította meg. E kedvezményes árhoz joga csakis a kis iparosoknak van, akik kis ipari jellegüket iparfelügyelői és iparhatósági kettős igazolvánnyal igazolni tudják.

A petroleum drágítása. A német petroleum-monopólium terve kezdi éreztetni hatása az osztrák és magyar vámterületen. A bécsi finomítók a magyar finomítókkal egyet értve elhatározták, hogy a petroleum árát 34.95 koronáról 36 koronára emelik föl. Nagyon valószínű, hogy ezen a ponton sem állanak meg, mihelyt a német piac szükségletének egy része az ő számukra lesz lekötve és újabb, még terhesebb áremelést visznek keresztül.

Fizetésektelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetésektelenségeket jelenti: Markovics Armin Balassagyarmat, Lengyel és Szepsi Kassa, Stern Simon Szabadszállás, Nagy András Debrecen, Reich L. Arad, Rusnyák Henrik Temesvár, Klein Ignác Nagykaroly, Muszkal H. Felsővisó, Schwarz R. és Tsa Budapest, ifj. Löwstein Ferenc Kaposvár, Haske Vilmos Budapest, Radoszaviljevics P. Szabadka, Blum Géza S.-A.-Ujhely, Kohn E. Temesvár, Löwy Lajosné Kiskunfélegyháza.

Ingatlanok forgalma.

Tóth Sándor és Tóth Juliánna veszik özv. Csuth Sándornétól 504 négyszögöl vámospércsi ingatlant 733 kor. 33 fillérért.

Kelemen Sándor és neje Balog Juliánna veszik özv. Csuth Sándornétól 404 négyszögöl vámospércsi ingatlant 733 korona 33 fillérért.

TUBERIN
TUBERIN
ÖRKENYÉ

Siessen addig, míg nem késő egészségét visszaszerezni!

Egy jelentéktelennek látszó meghűlés és összes légzőszervek legkülönfélébb megbetegedését vonhatja maga után. Igyekezünk idejekorán elejét venni a bajnak, mert a könnyelmű elhanyagolás sokszor végzetessé válhatik. A meghűlésből eredő köhögés, rekedtség, meghűlés, nehézlégzés és a légzőszervek hurutos megbetegedéseinek kitűnően bevált és orvosi előkelőségek által javasolt **TUBERIN** Mindenütt kapható. Egy üveg ára 2 korona 50 fillér egy nagy üveg ára 5 korona. Postán legkevesebb 3 üveg rendelhető meg utánvétel az egyedüli főraktárból:

Diana-gyógyszerár, Budapest, Károly-körút 5. szám

Turacz Lajos és neje Nagy Ágnes vesznek özv. Csuth Sándornétól 504 négyszögöl vámospércsi ingatlant 733 korona 33 fillérért.

Gelberger Izidor és neje Grünbaum Amália vesznek özv. Ohrenstein Lajosnétól vámospércsi házát 2100 koronáért.

Rácz Róza özv. Jóna Istvánné és tsai vesznek Radics Istvántól alsójózsai ingatlant 1700 koronáért.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős: POSCH DEZSO.

NYILTTÉR.*)

Nyilatkozat.

Hermann Nándor, a Lengyel Samu utóda cég alkalmazottja, előttem ismeretlen okból, de azzal a rosszhiszemű cézzel, hogy ezzel cégemnek **kárt okozzor**, tegnap ellenem a »Debreczeni Független Ujság« hasábjain sértő nyilatkozatot tett közzé.

Mint hogy nevezettel soha semmiféle nexusom nem volt, ellene a megtorló eljárás bírói uton folyamatba tettem.

Debreczenben, 1913 január 8-án.

Frank Ede,
a Frank Testvérek cég tulajdonosa.

Nyilatkozat.

Hermann Nándor, a Lengyel Samu utóda cég alkalmazottja, két nap előtt az utcán megtámadott s egy nyilatkozatot tett elém: **ha alá nem írom, összever.** Az utcai botrány elkerülése végett, ezt megírtam Biztosan tudom azonban, hogy az általam aláírt nyilatkozatban főnököm: **Frank Ede neve nem szerepelt.** Most nevezett a »Debreczeni Független Ujság«-ban közre adott egy oly nyilatkozatot, melybe főnököm nevét is becsempészte. Mint hogy ez a nyilatkozat az általam aláírt és csupán bocsánatkérés tartalmazó **eredeti nyilatkozattal nem egyezik, azt hamisítványnak minősítem.**

Debreczenben, 1913 január 8-án.

Molnár Lajos
a Frank Testvérek (tulajdonosa Frank Ede) cég alkalmazottja.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Friedmann Sámuel
bádogos és vízvezeték-szerelő

„műhelyét áthelyezte:»

József kir. herceg-u. 60. szám alá, ahol mindennemű vízvezeték-, épület- és műbádogos munkákat jutányosan készít bádogos mesterek részére is.

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság és általában gyomorbetegségeknél a legkitűnőbb háziszser a

Hollandi

Gyomoreseppek

Egy üveg ára 40 fillér.

Kapható

Mihalovits Jenő

Gyógyszertárában Debreczenben.

Legfinomabb szalon porosz kőszén

50 kg.-os leölmözött zsákokban házhoz szállítva, továbbá ipartelepeknek mindennemű belföldi és külföldi porosz szenek waggon számra: oo

a lego'csóbb napi árban rendelhető

VADÁSZ ANDOR irodájában
Debreczen, Piac-utca 79. szám.
Telefonszám 10-40.

60 korona hetifizetést

vagy 50-60% jutalékot kaphat mindenki, aki az én címtáblám magánosoknak való eladását elvállalja. Gyönyörű újdonságok. Szakismeret nem szükséges. Igazoló-okmányokat stb. beszerzünk. Mellékfoglalkozásként is naponként 10-15 koronát és többet lehet keresni. Felvilágosítás ingyen. : : Levelezés németül.

ANTON HRUBY, MÜGLITZ (Mähren.)

1 1913. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

A p. ladányi kir. járásbírósnak V. 394-1912. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Grünfeld Lipót részére lakostól 1786 kor. 7 fill. tőke, ennek 1912. év november hó 10 napjától számítandó 6% kamatai és az eddig összesen 140 kor. 60 fill. perköltség erejéig 1912. évi december hó 16-án bíróság felülfogait és 1767 koronára becsült bolli árak, kézműárak és áru-állványokból álló ingó ágak **1913. évi január hó 14-én délután 2 órakor** kezdetét veendő és Püspökladányban végrehajtást szenvedett üzletében Rákóczi-utca 11. számú háznál megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyzetjük, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik. Hajduszosbósló. 1913. január hó 2-án **Páll Ferenc,** bírói kiküldött.

Megbecsülhetetlen

és megfizethetetlen gyógyszerül szolgál **rheuma, köszvény, hú- és ízületi** **hasogatódás, nyilallás** és **szuródásoknál** a kiváló hatásu

Csillag növényessz.

Hírét és közkedveltségét különösen annak köszönheti, hogy fent nevezett bajoknál kitűnő hatása van és már rövid idei használat után javulás és gyógyulás áll be.

Ára 70 fillér.

Gyomorgyengeség, szélgörcs, fejfájás, köhögés, mellszorulás és több naponként előforduló bajnál **„kipróbált hatása van a:»**

„Stella növényessz. fluid“-nak 1 üveg ára 40 fillér.

Mindkét kitűnő gyógyhatásu szer több évi tapasztalás és kipróbálás után került forgalomba. Kiváló hatásuk rendkívül kedvelté és ismertté tette ugyannyira, hogy a legelterjedtebb házi szereknek tekinthetők.

Kapható a készítő **REICHARD SÁNDOR Csillag gyógyszer-tárában** Debreczen, Árpád-tér.

valódi
KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA,
MINŐSÉGE: ARANY

Donogán és Somossy
DEBRECZEN, Kistemplombazár

Elsőrendű hibátlan árak leszál-
o | o litott olósó árakon. o | o

SZULTÁN
BÓR ÉS DÚS
LITHION
FORRÁS
KIVÁLÓ VEGYŐSSZETÉTELŰ

Főlerakat: Fischlein Jenőnél Debreczen. : : Telefon 10-51.

ARANYBÁNYA.

Önálló ekzisztenciát szerezhet igyekvő uieember vagy hōgy egy széküldési hely

főkvetetője

gyanárt. Evi kereset 6000-8000 korona. Szigoruan tisztesdges dolog, mindenkinek alkalmas, akár falun, akár városban lakik. Bolthelyiség nem szükséges. Hivatásának felhagyása nélkül mellékfoglalkozásul üznető. Tudakozódhatni az életleírás közlése melle t. „Fillalleiter Nr. 6. 121.“ alatt. Annoncen-Expedition „Propaganda“ Wien, XIII/8.

Tiszta agyagból készült szép piros

cserép, fali téglá

és legszebb nyersfalazati és

kémény-tégla

csak a

Karczagi

agyagiparnál

Karczagon szerozhető be.

10 szög 50 fillér, azontúl minden szó 5 fillér, a legkisebb hirdetés 50 L.

APRO HIRDETÉSEK

Vasárnap betűből szedve minden szó 10 fillér, a legkisebb hirdetés 50 L. előre fizetendő.

Levelezés

Házassulandók figyelmébe! Férjet keresnek: 28 éves vagyonos, csinos orosz hölgy, 22 éves német árva 400,000 korona vagyonnal, 18 éves egyedül álló porosz k. a. 100 000 vagy., 38 éves független gyermektelen özvegy 120,000 kor. vagyonnal, számos vagyonos magyar hölgy, gazdag amerikai hölgyek és sok száz vagyonos hölgy Európa egyéb országaiból. Komoly érdeklődőknek (ha vagyontalanok is) díjtalan felvilágosítást ad Schies nger, Berlin 18.

Házak-Telkek

Eladó ház. Derecskén a főtéren egy három szobás, üvegezett előszoba, fürdőszoba konyha, spájz, nyitott folyosó és pincéből álló modern külsővel ellátott ház elkészítés miatt azonnal eladó. A vételhez elegendő 7000 korona készpénz. Cím a kiadóhivatalban.

Különféle

KARLSBADI kétszersült eredeti Sprudel vízzel készült, 1 csomag 70, vagy 35 fillérért kapható a Deutsch üzletben.

Gyermekjátékok, franciababák, babakocsi, hintalovak, plüss- és posztó-állatok, társasjátékok, porcellánedények, chinaezüst ajándéktárgyak **legnagyobb választékban mesés olcsón, Schwarz M. L.-nél Piac-utca 52., a megyeház mellett.**

Ki szép és tartós c. t. óhajt venni vagy rendelni az bizalommal keresse fel Falusi Károly polgári és katonai cipész mestert. Csapó-u. 41.

Vízvezeték, csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben jóállás mellett. — Tervezést és költségvetést díjtalanul készítenek. Háza évi jókarban tartását csekély díjazásért elvállalom. Gyenes Antal. Miklós-utca 29. sz. Telefon szám 379.

Welsz Ferencz gépüzemre berendezett asztalos műhelye. Modern konyha és előszoba berendezések készen is kaphatók József kir. herceg-u. 7. Telefon 10—90.

Telefon-könyvecskék, csakis Debrecen és ezen hálózathoz tartozó községeket tartalmazók, felakasztható zsinórral, mai napig lezárva, 40 fillérért kaphatók lapunk kiadóhivatalában.

360 oldalas képes, nagy címtárral ellátott naptárunkat újonnan belépő előfizetők megkapják kiadóhivatalunkban. Piac-u. 49. szám alatt.

Allást keres

Banktisztviselő az esti órákban irodai alkalmazást keres. Cím a kiadóban.

Nagy árleszállítás!

Grünfeld Adolf és Társa

férfi- fiu- és gyermekruha-áruházában

Debreczen, Kistemplom mellett.

A Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.-t. Budapest

Borszéki, Szultán és Sztojcai

természetes ásványvizeinek főlerakatát Debreczen és környéke részére

Fischbein Jenő

bor-, sör- és ásványvíznagykereskedőre

Debreczen, Hatvan-utca 30. sz. (Telefon: 10--51.) ruházta át.

A főlerakat fenti vizekre adandó rendeléseket mindenkor a leg-
:: nagyobb készséggel és a legnagyobb pontossággal teljesít. ::

1913. évi január hó 15-én kezdődő „Lejtározás”

előtt

az összes raktáron levő áruk mélyen leszállított árban szerezhetőek be

Halmágyi Sámuel

fő- és fióküzletben Piac-utca.

Nagy raktár, :: dus választék

Plüss kabátok, Bundák, Raglanok, Szörme kabátok, Pongyolák, Blouzok, estélyi ruhák, costumok és mindenemű szörme árukban.

Leszállított olcsó árak minden osztályban.

Menyasszonyi kabátoknál nagy árengedmény.

! Halcsontnélküli fűzők !

Francia reform szabású fűzők mérték szerint 2 nap alatt legpontosabban készíttetnek. :: Női kiszolgálás.

Schön Sándornál Debreczen, Piac-utca 14. Csapó-utca sarok.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Piac-utca 40 a főpostával szemben.